

Statsvetenskapliga institutionen

Barnens luft, kommuners prioritet?

En beskrivande studie av kommunala förvaltningar och deras prioriteringar vid placering av förskolor

Författare: Markus Kerttu
Examensarbete: 15 hp
Kandidatuppsats i Miljöpolitik VT 2022
Handledare: Monika Bauhr
Ordantal: 9118

Abstract

Environmental problems have for a long time been unprioritised in a big part of the world's political management. The problem can be seen both locally and globally, over time the problems have been reduced. In this study we analyze the priorities that local governments do when they are placing new preschools in their municipality. With a big focus on air pollution just because children's health is so exposed by it. The study is done by interviews with officials at local managements at two different municipalities. One that's big and one that's small. In the interviews questions have been asked on how the officials work with placing preschools. The base of the questions asked came from earlier studies around why work around environmental problems have not been prioritized earlier. The answers that I got from the interviews then were compared to the earlier studies and if the problems that have been seen earlier also can be seen in the local municipalities. In big parts the interviews showed that the same problems that have been seen earlier, is also a problem in this area. Even though there are a lot of improvements from 20-30 years ago compared to how it is today.

Keywords: Förskolor, luftföroreningar, miljöpolicy, kommunal förvaltning, kompetensbrist

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	4
2. Syfte och Frågeställningar	6
3. Tidigare forskning och teori	6
3.1 Miljön gentemot ekonomin.....	6
3.2 Luftföroreningar och förskolors placering.....	7
3.3 Prioriteringar vid placering.....	9
4. Metod och design	11
4.1 Metoddiskussion.....	13
4.2 Analysschema.....	14
5. Resultat	15
5.1 Policyer som motverkar varandra.....	15
5.2 Avsaknad av kompetens.....	16
5.3 Resursbrist.....	16
5.4 Aktörer utifrån.....	17
5.5 Avsaknad av ansvarsfördelning.....	17
5.6 Övriga problem.....	18
6. Analys	21
6.1 Policyer som motverkar varandra.....	21
6.2 Avsaknad av kompetens.....	22
6.3 Resursbrist.....	22
6.4 Aktörer utifrån.....	23
6.5 Avsaknad av ansvarsfördelning.....	23
6.6 Övriga problem.....	24
7. Slutsats och diskussion	25

1. Bakgrund

År 2015 dog 6,4 miljoner människor direkt och indirekt av luftföroreningar i världen (Landrigan 2017). Det är mer än hälften av Sveriges befolkning, vilket visar på hur utbredd luftföroreningar är och hur viktigt prioriteringarna kring dem borde vara. Prioriteringar och avvägningar är en stor del i samhällsuppbyggnaden (Jackson, 1992). I princip alla beslut som tas på alla olika nivåer behöver övervägas mellan olika prioriteringar. Ett av samhällets största dilemman ligger kring avvägningar mellan miljön och andra fokusområden. Ett exempel på ett sådant fokusområde är ekonomi och den ekonomiska tillväxten. Dessa frågor prioriteras mot varandra dagligen i olika beslut och påverkar starkt samhället lokalt som globalt. Miljön och ekonomin har länge stått som huvudfiender i samhällsbygget och länge har ekonomisk tillväxt prioriterats högre än miljön på nästan alla plan. Det är ett konstant pågående problem som det inte finns en riktigt lösning på, prioriteringarna i samhället är det som på något vis kan lösa problemet. (Jackson, 1992) Howes et. al (2017) tar upp de olika konflikter som finns när miljön bortprioriteras och har tagit upp kompetensbrist som ett större problem i samhällsbygget men även prioriteringarna som kan skapa en avsaknad av tillräckliga resurser. Fler olika problem har även identifierats som kommer diskuteras och ha en central roll i uppsatsen.

Favarato et. al (2014) och Pope & Dockery (2006) skriver om den stora faran som finns i att utsättas för luftföroreningar, särskilt hos barn och unga. Luftföroreningar finns runt om i hela världen och prioriteringar på alla plan krävs för att hålla dem på en låg nivå.

Luftföroreningarna har i många delar av samhället blivit bortprioriterade för ett samhälle som bygger på ekonomisk tillväxt istället för att ha det största fokuset på en bra levnadsmiljö.

Frågan kring hur barn blir utsatta för luftföroreningar och hur detta påverkas av lokala och globala prioriteringar är därför högst intressant.

De kommunala förvaltningarna har ett stort ansvar över levnadsmiljöerna ute i Sveriges kommuner. Som kommun har man ett stort ansvar för att skydda barn och unga från luftföroreningar. I grunden består kommunalpolitik av prioriteringar, behov ska i alla delar vägas mot olika sorters mål och krav. Kommunen har enligt kommunallagen krav på att besluten som tas ska gagna invånarna i så stor utsträckning som möjligt. Inom deras ansvar ligger både luftföroreningar och drivandet av förskolor. I kommunens kärnverksamhet är dock inte miljön högt prioriterad utan hamnar in under alla andra kärnverksamheter i

kommunen. Kommunerna har en viss frihet i hur organiseringen ser ut, beroende på kommunens storlek och vad vardera kommun anser är mest effektivt. Det finns därför kommuner med olika sorters prioriteringar och förvaltningar och nämnder, samt även kommuner helt utan nämnder. Detta visar på olikheten i systemen runt om i hela Sverige. Ett system som används av många kommuner är de innehållande förvaltningar och tillhörande nämnder med politiker som tar de slutgiltiga besluten. Antal nämnder kan variera från kommun till kommun, dock finns miljönämnder och byggnadsnämnder i flera kommuner som har denna uppbyggnad. Dessa har i sin tur ett stort ansvar över placeringen av förskolor på olika sätt. (Erlingsson & Wänström, 2021, s. 39-91)

Utifrån uppbyggnaden av kommunstrukturen finns det många intressanta frågor som jag anser är relevanta att studera inom den kommunala förvaltningen. Denna studie kommer koncentrera sig på frågan kring placering av förskolor och de prioriteringar de olika inblandade förvaltningarna har. Fokuset kommer ligga på luftföroreningarna vid förskolor och hur denna fråga prioriteras. Frågan blir intressant då prioriteringar och målkonflikter är en stor del i samhället. Dessa aspekter, det vill säga prioritering och konflikt, kommer identifieras och undersökas för att få en förståelse varför kommuner agerar som de gör utifrån teorier om prioriteringar i miljöfrågor.

Den tidigare forskningen visar på, som tidigare nämnts, att det är ett problem att miljön inte blir prioriterad. I denna studie kommer den tidigare forskningen appliceras på olika fall för att undersöka hur luftföroreningar prioriteras vid placering av förskolor. Den tidigare forskningen tar upp teorierna kring detta men denna studie går ytterligare ett steg och applicerar forskning och teori på ett fall som tidigare inte diskuterats i någon större utsträckning. Implementeringen av miljömål fungerar inte alltid, frågan ska besvaras på varför det är så.

2. Syfte och Frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka de avvägningar som kommunala förvaltningar gör vid placeringar av förskolor gällande luftföroreningar gentemot andra mål.

Syftet uppnås genom att besvara följande frågeställningar:

1. *Vilka avvägningar görs med avseende på olika policybeslut?*
2. *Hur påverkas avvägningarna av kompetens och resurstillgång?*
3. *Vilka externa aktörer påverkar placeringen av förskolor?*
4. *Hur påverkas avvägningarna av arbetsfördelning förvaltningar emellan?*

3. Tidigare forskning och teori

3.1 Miljön gentemot ekonomin

Tidigare forskning visar hur stor påverkan ekonomin har gällande prioriteringar i miljöfrågor. Det är i många fall en fråga mellan ekonomi och ekologi. Jackson (1992) och Howes et. al (2017) förklarar detta bra genom att de kommit fram till att olika beslutande organ ställer ekonomi mot skarpare miljölagstiftning och även hur implementeringen av redan beslutade riktlinjer för miljön blir bortprioriterade för att få en större ekonomisk vinst. Miljön hamnar i skymundan vid beslut när möjligheterna till större ekonomisk vinst finns. Jackson (1992) och Howes et. al (2017) diskuterar vidare hur problemet som uppstår inte heller är ett nytt fenomen och har uppkommit i samband med att miljöproblem har uppdagats under 1900-talet. Vidare diskuterar dock Niedertscheider et. al (2018) hur prioriteringarna i miljöarbete fått en mycket starkare roll sedan 2007 och framåt. Innan det var prioriteringarna väldigt låga. Det vittnas i studien om att prioriteringarna över tid har blivit större och fortsätter på den vägen även idag.

Vidare går Howes et. al (2017) djupare in på flertalet studier som tidigare gjorts där miljöproblemen har ställts mot andra prioriteringar. Det är studier som är kopplade till olika punkter på frågan där miljöproblemen inte har prioriterats så högt som det borde. Urvalet av studier undersöktes genom att man sökte efter nyckelord i tidigare studier gällande 'environmental sustainability' och 'policy failure'. Detta resulterade i 125 olika studier som man undersökte och kom fram till de punkter som presenteras senare i uppsatsen. Exempel på studier som man undersökt är McGuire et. al (2011) där man diskuterar hur hållbarhetstankarna inte finns till stor del i de marina transporterna. Även en text av Wright &

Nyberg (2013) där man diskuterar företags ansvar kring klimatförändringarna. Det finns alltså en stor bredd i de olika studier som har analyserat i Howes et. als text.

Författarna har då brutit ner detta till att bestå av ett flertal punkter som är återkommande problem när det handlar om implementering av miljömål och allmänna beslut om miljöproblemen. Återkommande problem består av:

- Fel organ som behöver implementera policyer
- Mål eller policyer som går emot varandra
- Motsträvande påtryckningar från olika aktörer
- Låg kompetens för implementering
- Avsaknad av administrativa resurser
- Man lyckas inte kommunicera med de påverkade medborgarna
- Misslyckande i motivation kring implementering

Övergripande består punkterna om hur olika nivåer av beslutande organs prioriteringar ser ut. Detta påverkar starkt hur bra miljöpolicyer implementeras på alla olika nivåer. Resurser på olika plan är det övergripande problemet som påverkar alla punkter.

3.2 Luftföroreningar och förskolors placering

Faran i att utsättas för luftföroreningar är stora över långt tid, men även en extra stor fara för barn. Både Favarato et. al (2014) och Pope & Dockery (2006) diskuterar faran i när människor utsätts för luftföroreningar på olika sätt. Båda diskuterar hur utsläpp från trafik är en stor fara för människors hälsa. Just på grund av att de som har ett behov av befinna sig i starkt trafikerade områden så är de en av de skadligaste. Pope & Dockery kommer fram till att dessa utsläpp kan leda till långvariga kroniska skador hos människor som utsätts för denna formen av luftföroreningar. De som behöver bo och leva bland hög trafikering blir ofta sjukare än de som lever och verkar i miljöer med lägre halter av luftföroreningar. Det visar på hur viktigt det är att verka på en plats med låg mängd luftföroreningar. Barnen som utsätts för luftföroreningar varje dag under sin barndom kommer i större utsträckning att få kroniska sjukdomar både under sin barndom, men även som kan hålla sig kvar till vuxen ålder. Problemet med luftföroreningar kan förstöra människors liv, att leva med kroniska sjukdomar hela livet är kan vara förödande för människor. Kan luftföroreningar undvikas så ska de alltså utföras i så hög utsträckning som möjligt för att minska insjuknande på grund av luftföroreningar.

Favarato et. al har vidare ett mycket större fokus på hur barn och unga påverkas av luftföroreningar. Författarna har kommit fram till hur långvarig exponering av luftföroreningar kan leda till att ungdomar har högre risk att utveckla astma. Barnen är även mer utsatta på grund av att de inte har ett färdigutvecklat immunförsvar som kan skydda mot föroreningarna som de utsätts för. Barn och unga är de som är mest utsatta för luftföroreningarna och därför de som måste skyddas mest aktivt från dem.

Om man tittar närmre på hur luftföroreningar påverkar städer så skriver Kumar et. al (2014) att det är svårt att identifiera hur mycket de som blivit exponerade av föroreningarna faktiskt har påverkats av dem. I storstäder är det en större andel luftföroreningar som kan påverka människor än i resten av landet. Det gör att storstäder behöver mer insatser för att minska luftföroreningar samtidigt som mindre städer har behöver mindre resurser för att tackla problem med luftföroreningar. De finns en påverkan men när en person redan utsatts för föroreningarna och fått till exempel astma, så är det svårt att räkna på hur stor påverkan föroreningarna som tagit sig in i kroppen faktiskt har, gentemot genetik och andra faktorer som påverkat. Den slutsats man kan dra är att luftföroreningar på en lång sikt kan skada både unga och vuxna. men där placering av förskolor i denna mån är väldigt viktig på grund av hur unga påverkas i en så mycket högre grad och där man spenderar väldigt många dagar av sin tid som barn på förskolan.

Även urbaniseringen har en stor roll i frågan. Rijnders et.al (2001) diskuterar hur höjningen av luftföroreningar i människors närhet har ökat på grund av urbaniseringen. Fler och fler flyttar in till stora städer och bor centralt. Vilket i sin tur leder till mer trafik och större utsläpp av luftföroreningar i dessa människors närhet. Påverkan av urbaniseringen är stor, den dagliga dosen av farliga luftföroreningar blir större och större bland människor, vilket även gör det farligare och farligare. Landrigan (2017) skriver om hur stor påverkan luftföroreningar har fått på människan. 2015 så dog 6,4 miljoner människor av sjukdomar relaterade till luftföroreningar. Luftföroreningar påverkar många, men vissa mer än andra, just barn är en grupp som påverkas mest av alla. Där barn både i Sverige och i världen på ett stort plan blir påverkade och skadade av luftföroreningar.

Förskolor i Sverige är fyllt av barn, här spenderar de mesta tiden av sin barndom. Ifall dessa förskolor ligger på platser med dessa höga nivåer av luftföroreningar så är risken stor att de påverkas negativt idag och framåt resten av livet. Därför är det viktigt att förskolorna inte blir placerade på platser som har höga halter av luftföroreningar (Favarato et. al 2014). Det är

vidare extra viktigt att utgå från placeringen av förskolor då barn är de som påverkas mest av luftföroreningar och kan ge barnen kroniska sjukdomar som finns kvar livet ut. (Kumar et. al 2014). Det är så många människor som har skadats och dött på grund av att man blivit utsatt för luftföroreningar och visar ännu mer hur intressant det är att kolla vidare på det. (Landrigan, 2017)

Det fullständiga ekonomiska ansvaret och prioriteringarna kring förskolor ligger hos kommunerna, men alla kommuner arbetar på olika sätt. Vilket i sin tur visar på olikheter i hur hanteringen av förskolor ser ut kommun för kommun. Skollagen är den som idag följs utifrån hur förskolor ska byggas och vilka som har ansvaret över dem. Där den övergripande lagstiftningen över detta ansvar ser likadan ut för alla kommuner, vilket i sin tur betyder att alla kommuner i grunden måste utgå från samma grunder och på så sätt ändå måste agera liknande i frågorna kring förskolor. (Erlingsson & Wänström, 2021, s. 68-71)

Enligt Plan- och bygglagen så är det byggnadsnämnden i varje kommun som har huvudansvaret över nya förskolor. De finns krav på dem om att barnen på förskolorna behöver en viss lektyta per barn för att ens enligt lagen få möjlighet att bygga förskolan från början. Dock har byggnadsnämnden möjlighet att bestämma hur stor yta som krävs per barn. Vilket ger dem möjligheten till att prioritera på det sätt man anser är mest effektivt för kommunen där övriga förvaltningar sedan fungerar som remissinstans just gällande hur mycket friyta som kommer att finnas för barnen vid nybyggda förskola. (Boverket, 2021)

3.3 Prioriteringar vid placering

Jackson (1992) och Howes et. al (2017) Slutsatser som tas upp kan väl appliceras på kommunernas agerande vid placeringen av förskolor. Barnens hälsa ställs mot den största samhällseliga ekonomiska vinsten. Placeringen kan i kommuner prioriteras utifrån den ekonomiska frågan istället för platser i kommunen med låga halter av luftföroreningar.

Kommuner med sämre ekonomi har även sämre möjligheter att göra val som försämrar dess ekonomi. Jackson (1992) förklarar hur sämre den ekonomiska situationen är för människor, desto mindre benägna är man att göra val som är bra utifrån miljösynpunkt. Ekonomiska situationen är första prioritet och miljön andra i många av dessa fallen. Detta kan kopplas samman med hur fattigare kommuner har större benägenhet att placera förskolor på platser där större socioekonomisk vinst kan göras för kommunen. Samtidigt som rikare kommuner

har större möjligheter att placera förskolorna på platser med låga halter föroreningar på bekostnad av effektiviteten och ekonomin i kommunen.

Stroh (2019) skriver i en rapport om hur kommunerna jobbar med föroreningar kring förskolor hur det i endast ett fåtal kommuner görs åtgärder för att minska luftföroreningar vid förskolorna. Prioriteringarna kring att göra åtgärder har inte varit högt hos många kommuner under åren, men det visar på större prioriteringar idag än tidigare. I flera fall har de även löst sig av sig själv i flera småkommuner där utbredda problem med luftföroreningar inte finns i lika stor utsträckning. Vilket i många fall gör detta till ett ickeproblem. Rapporten visar dock även på att regelbundna mätningar görs sällan i många kommuner och visar på att de allmänna prioriteringar i frågan om luftföroreningar runt om i Sverige är relativt låg. Man kan genom detta slå fast att det finns flera förskolor som med stor sannolikhet blir utsatta av luftföroreningar på en sådan nivå att de kan vara skadligt för barnen. Då prioriteringar runt om i Sveriges kommuner inte alltid är till det bästa för barnen.

Tidigare teori diskuterar hur platsen för uppväxt påverkar barns välfärd, där förskolor ingår i den Svenska välfärden. Var en person växer upp påverkar både hälsan och ens tillgång till bra välfärd såsom skola och vård. Personer som är uppvuxna i familjer med mindre pengar hamnar i stor utsträckning på sämre skolor och även skolor som i stor utsträckning är mer påverkade av luftföroreningar. Förskolor är en del av välfärden för barnen, den behöver fungera och vara en bra plats för att barnen ska få en hälsosam och bra uppväxt. Grunden ur denna undersökning ligger dock på hur fosterbarn blivit placerade och hur detta påverkat dem och inte var man fötts och växt upp, vilket kan vara intressant teori att kolla vidare på hur barn påverkas beroende på om man går på en förskola i ett välbärgat område till skillnad från områden som inte är lika välbärgade, men även hur barn påverkas av att gå på en förskola med dålig luft kontra en med god luftkvalitet. (Huang, Ryan, 2014)

Det finns Svenska miljömål som vi avser oss följa fram till 2030. Där ett av dessa är ett mål om frisk luft för att främja människors och djurs hälsa. Detta mål används som måtenhet för att räkna på hur mycket barn på förskolor blir utsatta för luftföroreningar på sina förskolor. Så länge målet inte följs på förskolor, kommer alltså barnen fortsatt vara utsatta för luftföroreningar som till stor del eller viss del vara skadliga för dem. Måttstocken i arbetet kommer ligga på att en förskola har blivit prioriterat utifrån luftföroreningar i teorin. (Sveriges Miljömål, 2022)

Forskningen går in på vad som gör att miljöfrågorna inte prioriteras och hur detta kan påverka människor genom att de får i sig luftföroreningar. Bidraget från denna studien består av att teorierna appliceras på fallet Svenska kommuner och förvaltningar för att räkna på hur dessa prioriterar miljön.

4. Metod och design

Studien som utförs är förklarande och även teoriprovande i den mån att undersökningen kommer se hur förvaltningar agerar i praktiken i sakfrågor och jämföra och analysera detta resultat med den tidigare teori som diskuterats i studien. Den teori som presenteras kommer att prövas på olika fall för att pröva ifall den gäller i de svenska kommunerna (Esaiasson et. al 2017:88-90)

Studien kommer att utföras på två olika kommuner enligt en mest lika design, där två kommuner valts ut strategiskt utifrån kriterierna som Esaiasson et. al (2017:102-106) förklarar. Utgångspunkten i valet av analysenheter ligger i att jämföra och diskutera två liknande system kring ansvaret över förskolor och luftföroreningar. Urvalet baseras i detta fall på två kommuner som har en miljöförvaltning som jobbar med luftföroreningar. Personer som har ansvaret för dessa två kommuner kommer därmed intervjuas och även personer med ansvaret kring förskolor i allmänhet för att identifiera och kunna diskutera den tidigare teori som ämnas undersökas. Kommunerna väljs strategiskt utifrån att deras kommunala organisation är så lika som möjligt samtidigt som skillnaden ligger i nivån av luftföroreningar. Förklaringsvariabeln som undersöks i metoden är nivån av luftföroreningar, detta är en variabel som jag redan vet svaret på, där studien ämnar att undersöka varför det finns en skillnad i hur stora luftföroreningar som finns. Vilket i sin tur lett att urvalet görs utifrån en stor kommun över 120000 invånare jämfört med en kommun som har 50000 och neråt. Anledningen ligger i att större kommuner har mycket större problem med luftföroreningar, samtidigt som små kommuner inte alls har samma problem men samtidigt mindre resurser. (Ramboll, 2020) Detta i sin tur är en bra pekvisning till urvalet som jag gjort. Utifrån urvalet kan man dra slutsatser på skillnaderna som finns i respektive kommun och då i olika fall kan applicera detta på andra liknande kommuner.

Kommun	Förvaltningar	Befolkning
Helsingborg	Kommunal miljöförvaltning	cirka 150000
Vänersborg	Kommunal gemensam miljö och byggnadsförvaltning	cirka 25000

Utifrån urvalsmetoden har jag valt att undersöka ovanstående kommuner. Urvalet gjordes utifrån att flera kommuner kontaktades där de som valdes ut var de som hade störst problem med luftföroreningar jämfört med hur många förvaltningar som hade möjlighet att delta i studien. Den mindre kommunen blev då Vänersborg och den större Helsingborg, där relevanta tjänstemän för området efterfrågas för att ställa frågor i intervjuer utplagda utifrån den tidigare teorin av Howes et. al (2017).

Efter att ha gjort dessa förberedande steg i designen så kommer jag vidare använda urvalet av kommuner för att göra kvalitativa intervjuer med upp till fem personer inom förvaltningar i varje utvald kommun för att få en nyanserad bild av hur kommunen arbetar och hur prioriteringar ser ut kring de som på olika sätt har ansvar över luftföroreningar kring förskolor. Detta kommer att utföras med hjälp av en framtagen intervjuguide som kommer innehåller fem öppna huvudfrågor med följdfrågor som är utformade utifrån bakgrunden av Howes et. al (2017) och analyschemat som används senare i arbetet för att kunna analysera resultatet på ett enkelt sätt. De första frågorna kommer handla om vad förvaltningen och hur förvaltningen själva ser för prioriteringar i kommunala frågor som angår den förvaltningen. För att se om förvaltningen själva tar upp frågor om miljö. Detta för att inte få informanterna att trycka på att man prioriterar miljön i första hand även om man prioriterar andra delar i första hand. Vidare, kommer även frågor om hur mycket förvaltningen har att säga till om när förskolor placeras i deras kommun. För att få en bild av hur mycket makt förvaltningen har i frågan i kommunen, då det kan se olika ut beroende på hur stort ens ansvarsområde är i varje kommun. Tillslut kommer även de mest riktade frågan till våra frågeställning att ställas med större utgångspunkt i den tidigare teorin som också kommer vara grunden i den senare analysen. Frågan om vad man prioriterar när man placerar just förskolor. Vad de finns för viktiga aspekter som förvaltningen i stor del jobbar med. Även en riktad fråga i hur man tänker kring luftföroreningar i områden där förskolor placeras. För att sedan kunna ha en öppen och nyanserad analysen av resultaten. (Esaiasson et. al, 2017: 260-286)

Materialet som använts i studien speglar bilden av det prioriteringar som görs mellan miljöfrågor och ekonomiska frågor. Där effektivitet och ekonomi i många fall ställs före implementeringen av miljömål. I detta fall det svenska målet om frisk luft. Den forskningsstudie som är skriven av Wright & Nyberg (2014) kommer vara vital för att göra en grundlig analys och förstå resultatet.

Vidare har även relevant teori använts för att jämföra denna med ett fall i praktiken, och se ifall problemen som tas upp stämmer på Svenska kommuner. Den tidigare forskningen som finns kommer att vara vital för studien.

4.1 Metoddiskussion

Det finns vissa brister i metoden, det hade funnits en möjlighet att utifrån Esaiasson et. al (2017:104-106) göra en mest olika design och på så sätt kunna generalisera resultatet på alla Sveriges kommuner, ifall två exakt likadana kommuner hade pekat på samma resultat. Det hade kunnat ge en slutsats om att det är så det fungerar i stor utsträckning i alla landets kommuner. Svårigheten att göra det i denna undersökning är att man behöver få kontakt med rätt kommuner och förvaltningar och få dessa att ställa upp för att en mest olika design ska fungera på bästa sätt.

Det som också kunnat vara en större del i metoden hade varit i olika styrdokument ser ut i de olika kommuner och undersöka hur dessa ställde sig till luftföroreningar kring förskolor. Möjligheten till att ha gjort en större textanalys kring detta har funnits men där tidsbrist och prioritering på att intervjua och se hur arbetet kring luftföroreningar ser ut på förskolor i kommunerna som analyserats. Då det i olika fall kan vara en skillnad mellan vad styrdokumentet menar att kommunen arbetar och hur det faktiskt ser ut i praktiken. Vilket även dock kunnat ge möjligheten till att undersöka om styrdokumentet som fanns kring luftföroreningar verkligen följs vilket hade kunnat vara en annan utgångspunkt ifall man valde att skriva en liknande uppsats eller skulle göra fortsatt forskning på området. Utifrån detta hade större slutsatser kunna dras över att policies inte följs då studien i sig själv även kunnat studera och analysera dessa.

I slutändan utfördes fyra intervjuer med olika förvaltningar i Vänersborg som har ett ansvar över förskolor på olika sätt. Samtidigt som endast en intervju utfördes i Helsingborg, anledningen till detta är på grund av tidsbrist och att på grund av att Helsingborg är en stor

kommun tar det alltså längre tid att få till intervjuer med flera olika förvaltningar på kort tid. Det kan skapa en "lock-in effect" där jag endast har fått ta del av en förvaltnings tankar på frågan, vilket i sin tur kan ge ett ofullständigt resultat. Vilket man kan se i olikheterna kring svaren mellan de olika förvaltningarna i den mindre kommunen. Oavsett bedömer jag att svaren från den enskilda informanten i den stora kommunen är så relevanta att det går att få ett resultat där en bra diskussion kan grundas. Slutsatser kan även dras från det resultat jag fått fram från intervjuerna även fast det blir svårare att generalisera. Ifall man skulle gjort om studien hade satsningar på fler intervjuer i den större kommunen varit största prioritet. Utifrån detta hade även en större analys kring vilka analysenheter som valts gjort men där möjligheterna att få förvaltningar att ställa upp gjort det svårt att få till intervjuer med exakt de kommuner och förvaltningar som man plockat fram i metoden.

4.2 Analysschema

Metoden för att presentera resultatet tar avstamp ur en tidigare studie på företag och hur dessa resonerar utifrån sitt ansvar för klimatet och miljön av Wright & Nyberg (2014). I studien har Wright & Nyberg utfört flertal intervjuer på olika företag och gjort ett analysschema utifrån detta. I denna studie väljer jag att utgå från deras metod i intervjuerna. Inom deras analysschema har man gjort ett upplägg över vad varje företag har för fokusområden på miljömålen. I denna studien kommer istället fokuset ligga på misslyckanden i implementeringen av olika miljömål och anledningar till dessa inom den tidigare litteraturen. I Wright & Nybergs analysschema så har en tabell gjorts med olika delar som företag har ansvar över och bryter ner svaren i sina intervjuer för att passa inom tabellen som man fått fram utifrån bakgrunden. Självklart kommer även övriga svar som inte passar in i utifrån bakgrunden men ändå är relevanta för diskussion vara en fortsatt del i studien och även diskuteras i resultat och diskussion.

Analysschemat kommer till stor del bygga på Howes et. al (2017), som menar att flera olika punkter har varit problem som uppstått i mellan miljö och andra prioriteringar såsom ekonomisk tillväxt. Strukturen har avstamp i som nämndes tidigare Wright & Nybergs (2014) studie som gjorts, där denna analys har liknande uppställning för att göra arbetet efter intervjuerna så enkelt som möjligt. Schemat är även grunden i intervjuguiden som utförs ute i förvaltningarna. Då frågorna är grundade för att enklare få ut faktiskt användbara svar utifrån analysschemat och den tidigare teorin. Vidare kommer analysschemat presenteras grafiskt

inom resultatet för att då för att vara enklare att analysera och som läsare förstå.

Analys-schemat kommer presenteras i en tabell utifrån informanternas svar där varje punkt av problem från bakgrunden kommer att presenteras enligt följande:

- Att fel tjänstemän eller förvaltningar behöver ta beslut utanför sitt expertområde och då kan ta beslut som går emot normer om miljön.
- Olika mål och policyer ställs mot varandra och beslut tas som inte följer dessa mål helt och hållet.
- Beslut från högre instanser som innebär att man måste ge emot normer gällande miljöföroreningar.
- Rätt kompetens finns inte på plats och beslut kan därför tas som är felaktiga.
- Resurser saknas som krävs för att lyckas implementera de faktiska målen som satts gällande luftföroreningar.

Dessa punkter är utvalda på grund av sin relevans till just denna frågan utifrån problem som Howes et. al (2017) har kommit fram till. Där punkter som inte är relevanta har tagits bort från analys-schemat. Schemat är även grunden i intervjuguiden som utförs ute i förvaltningarna. Då frågorna är grundade för att enklare få ut faktiskt användbara svar utifrån analys-schemat. Vidare kommer detta schema presenteras grafiskt inom resultatet för att då för att vara enklare att analysera och som läsare förstå.

5. Resultat

Resultatet presenteras utifrån intervjuerna i Tabell 1 för att sedan specificeras mer utifrån varje punkt i den tidigare litteraturen. Analysen sker enligt analys-schemat vars upplägg har specificerats i metoden. Resultatet kommer att i viss mån bekräfta teorier som tas upp i bakgrunden men där andra delar inte kan bekräftas med samma styrka.

5.1 Policyer som motverkar varandra

I båda kommunerna uppvisas ett problem med att policyer går emot varandra. I båda fallen är det markanvändningen som är i främsta fokus från flera intervjuade. *“Det finns alltid motverkande motstridiga mål att ta hänsyn till. Mestadels omsorgen av mark och resurser”*- Informant fem. *“Mål om att de ska finnas tillgängligt men samtidigt ska det vara på en lugn och ren miljö för barnen som ska vistas där”*- Informant ett. De anser att olika mål arbetar mot varandra på flera olika plan. Mål om att alla ska ha en förskola nära hemmet ställs mot miljö kvalitetsnormerna och miljömålen som finns gällande ren luft. Även nationell

lagstiftning går ibland emot miljömål kring förskolor. I den större kommunen så trycks det även på att när det krävs nya förskolor i centrala Helsingborg att hitta platser som är bra för barn att spendera sina dagar på. Man menar att det är svårt att använda sig av dessa platser då samma platser oftast kan ha höga naturvärden som borde bevaras eller användas till andra ändamål som i vissa fall går före en förskola. Det är prioriteringar och en avvägning mellan flera olika intressen som lägger grunden till att olika planer och policyer ställs emot varandra.

5.2 Avsaknad av kompetens

Kompetensbrist är inget större problem i de tillfrågade kommunerna. Den mindre kommunen som i stor utsträckning har mindre problem med luftföroreningar behöver inte heller ha samma kompetens kring problemet. Tveksamma beslut anses dock kunna ha tagit i den mindre kommunen men då i vetskapen av problemet och inte i att kompetensen har saknats. Intervjupersonerna från den större kommunen anser att avsaknad av kompetens är ett problem som finns i mindre kommuner, den ekonomiska möjligheten att anställa för alla olika områden finns inte i landets mindre kommuner. Istället behöver mindre kommuner i större utsträckning ta hjälp av andra myndigheter för att utföra och analysera mätningar av luftföroreningar, vilket i sin tur gör processer längre och svårare att utföra enligt en av intervjupersonerna i den större kommunen.

Dock så har barn och utbildningsförvaltningen i den mindre kommunen ett behov av att veta hur användbar en plats är för att bygga en förskola på. De behöver då få underlag från miljöförvaltningen i kommunen, men där det inte är i deras prioriterade arbete, vilket i sin tur gör att underlaget kan bli ofullständigt som sedan behöver användas. Hon menar att stuprörsarbetet gör så att kommunens arbete blir svårare när förvaltningar måste be varandra om underlag istället för att samarbeta fram underlaget.

5.3 Resursbrist

Resursbrist finns i både kommuner i vissa fall, detta påverkar dock inte frågan kring luftföroreningar vid förskolor. Då båda kommuner har en väldigt hög prioritering kring luftföroreningar. När brist på resurser blir av så är det i första hand andra uppdrag i kommunen som det skärs ner på. Samtidigt som luftföroreningar på förskolor får en fortsatt stark prioritering i vardera kommun. Den mindre kommunen har även lägre behov av att mäta och utföra åtgärder för att minska luftföroreningar, vilket i sin tur kräver mindre resurser. Samtidigt säger informanten från barn och utbildningsförvaltningen "*Finns många*

kompetenta medarbetare, finns dock inte alla resurser på just denna förvaltningen.”-

Informant tre. Då resurser som används för att få fram underlag till beslut även behöver komma från andra förvaltningar.

5.4 Aktörer utifrån

Den mindre kommunen har inte haft några problem kring yttre faktorer som påverkat på olika sätt. Intervjupersonerna har samtidigt pekat på att detta kan vara ett problem som finns i större kommuner men där den mindre kommunens storlek gör det ointressant för yttre aktörer att trycka på för att bygga nya förskolor. Problemet är samtidigt, som intervjupersonerna från den mindre kommunen nämnde, större i den stora kommunen. När det gäller centrala platser i kommunen så är påtryckningarna utifrån stora från externa företag i välfärden. Som vill öppna förskolor på platser i centrala Helsingborg för att den ska bli så lönsam som möjligt. Det är väldigt svårt att bygga helt nytt i centrala Helsingborg och då öppnas förskolor på platser som från början inte var ämnade för det.

Även nationella lagstiftningar kan trycka på för att förskolor hamnar på platser med högre luftföroreningar. Den nationella lagstiftningen går i detta fall emot miljömålen som finns för att upprätthålla en frisk luft.

5.5 Avsaknad av ansvarsfördelning

Båda kommuner vittnar om att områdena som arbetet utförs på är så snävt att det är svårt att utföra ett arbete utanför ens eget ansvarsområde. *“Så speciella områden som det handlar om så att möjligheten att jobba utanför vårt ansvarsområde är svårt och något vi inte gjort.”-*

Informant ett. Båda kommuners miljöförvaltningar jobbar med luftföroreningar på alla olika plan. Så oavsett i vilket kontext så arbetar miljöförvaltningarna endast utifrån sitt ansvar.

Samtidigt berättar intervjupersonen från den större kommunens miljöförvaltning om hur man i vissa fall behövt sätta stopp för förskoleplaceringar på grund av att de inte följer riktlinjerna som krävs för en förskola. Samtidigt som stadsbyggnadsförvaltningen i kommunen ställt sig bakom en förskola som inte följer alla riktlinjer ur miljösynpunkt.

Ett avvikande svar var i den mindre kommunen där det sedan tidigare placerats en förskola på en plats där man inte hade godkänt nyetablering idag. Där man är skeptisk till placeringen ur miljösynpunkt, fast från barn-och utbildningsnämndens sida. Vilket i sin tur är utanför deras

arbetsområde. Men där de arbetar för en sak som är utanför deras ansvarsområde.

5.6 Övriga problem

Det som tagits upp i intervjuerna som inte diskuterats i bakgrunden är frågan om hur beslut om placeringar som tagits för många år sen gjort så förskolor idag ligger på tveksamma platser i kommunen. Detta är något som även visar sig i den mindre kommunens intervjuer, där beslut från 2006 har placerat en förskola på en plats där den inte hade godkänts att bli öppnad idag. Vidare så fanns även ett liknande problem i den större kommunen. *“En del förskolor har hamnar på olämpliga ställen utifrån att man inte hade kunskapen som krävdes förr”*- Informant tre, där man pekar på att kunskapen inte fanns tidigare när beslut har tagits.

Ännu ett övrigt problem som tas upp i intervjuerna är kommunernas stuprörsarbete. Där förvaltningar i den mindre kommunen vittnar om hur samarbetet mellan förvaltningarna är svagt, vilket i sin tur gör de svårare att ta rätt beslut gällande förskolor då det krävs underlag från andra förvaltningar. Samtidigt så har de andra förvaltningarna egna ansvarsområde och där hjälpande arbete för andra förvaltningar blir lägre prioriterat.

Tabell 1: Sammanfattning av resultat

Vänersborgs Kommun	Policyer som motverkar varandra	Avsaknad av kompetens	Resursbrist	Aktörer utifrån	Avsaknad av ansvarsfördelning	Övriga problem
Miljöförvaltning, Hälsoskydd	Närhet ställs mot en ren och lugn miljö för barnen	Kompetens finns, felaktiga beslut finns men inte på grund av avsaknad av kompetens	Resursbrist finns, påverkar inte frågan om luftföroreningar, frågan har högsta prioritet	Inga problem, på grund av storleken på kommunen, större problem i stora kommuner	Specifika områden gör det i princip omöjligt att ta ett ansvar man inte har från början	
Miljöförvaltning, Hälsoskydd	Miljömål ställs mot lagstiftning, deras förvaltning jobbar med utemiljöer i största fokus som kan motverka varandra.	Inget problem med kompetens brist. En liten kommun har inte samma resurser för att utföra mätningar av luftföroreningar	Luftföroreningar i första hand huvudmäns ansvar. Resurser finns inte för att utföra egna mätningar. På grund av liten kommun.	Inget problem, aktörer utifrån är inte så påtryckande i en mindre kommun	Inget som skett i kommunen. Yttranden gällande detaljplaner och bygglov från denna förvaltning grundar sig i lokalernas lämplighet	Låg prioritet i allmänhet kring luftföroreningar i kommunen
Barn och utbildningsförvaltning, utredare	Pendlings mönster, det ställs många faktorer emot varandra.	Kompetens finns hos miljöförvaltningen. Ibland har inte andra förvaltningar tiden att ta fram det bästa underlaget. När snabba beslut har tagits utan	Alla resurser finns inte på denna förvaltningen. Utan man använder sig av andra förvaltningars kompetens i arbetet.	Inget som troligtvis finns i denna kommun, på politiker isåfall.	En bullerutsatt och även utsatt för föroreningar finns men där kommunen inte vill agera. Denna förvaltning försöker trycka på för att stoppa den, även fast de utanför ens ansvar. Idag hade inte etableringen godkänts	Stuprörs arbete skapar problem i hela det kommunala arbetet.

		tillräckliga underlag har tveksamma beslut tagits.				
Byggnadsförvaltning, Förvaltare	Vid utformning av förskolan finns fler faktorer som påverkar placering, områden och upptagning. De som driver verksamheten har egna åtaganden som ställs emot kraven som finns.	Kompetens finns på plats, i just deras frågor är det inget problem.	En ekonomisk fråga, finns alltid mer som kan göras för när förskolorna placeras. Vissa krav är måsten men där det finns delar som bör göras, men inte alltid utförs. Samtidigt behövs inte samma resurser då det är en liten kommun med inga större vägar igenom. Problem som finns i större kommuner med luftföroreningar.	Finns lagkrav uppifrån som alltid måste uppfyllas, annars är det inget problem	Det är inget problem som uppdragats, den kompetens som används är den som behövs i sammanhanget.	

Helsingborgs Kommun	Policyer som motverkar varandra	Avsaknad av kompetens	Resursbrist	Aktörer utifrån	Avsaknad av ansvarsfördelning	Övriga problem
Miljöförvaltning , Miljöstrateg	Finns alltid motstridiga mål. Särskilt användning av mark och resurser.	Kompetens finns, på grund av kommunens storlek. Problem kan finnas i mindre kommuner då pengar inte finns till att få in all kompetens på alla områden. Kompetens	Inte inom detta området, resursbrist existerar ibland dock inte gällande detta då Prioriteringen är hög på luftföroreningar som skadar barn och unga.	Finns alltid, särskilt i centrala platser av kommunen. Svårt att bygga nytt och då är det flera privata aktörer som vill använda sig av redan existerande	Inte något som behövs göra. Ungas hälsa ligger inom miljöförvaltningens ansvarsområde. Där man i vissa fall behövt säga emot planer för förskolor då platsen inte följer riktlinjerna för miljön kring förskolan.	Förskolor som byggt inom äldre regelverk kan ligga på icke lämpliga platser

		som har saknats när förskolor byggts för länge sedan.		byggnader till förskolor.		
--	--	---	--	---------------------------	--	--

6. Analys

Resultatet visar på att de konflikter som tas upp i tidigare forskning, även är konflikter som finns inom Svenska kommuner när de bygger och planerar förskolor. Det visar på att större kommuner också har större problem. Samtidigt som större kommuner har större problem med dessa konflikter så har de samtidigt mer resurser och större erfarenhet kring frågorna. Vilket gör att stora kommuner har lättare att tackla problemen, men samtidigt som mindre kommuner har mycket färre problem med luftföroreningar. Detta då exploateringen av marker i mindre kommuner är så mycket lägre och placeringarna av förskolor kan göras utifrån större perspektiv på miljön utan andra åtgärder för att man ska lyckas minska luftföroreningar på platserna.

Utifrån Howes et. al (2017) så har studien tidigare tagit upp flera punkter som man kommit fram till är övergripande problem när miljön bortprioriteras på olika sätt. Både kring ett ekonomiskt perspektiv. Men även perspektiv där policyer som jobbar för andra delar ställs mot varandra. Utifrån detta skapas en mer genomgående diskussion utifrån intervjuerna på varje punkt som varit relevant gällande placeringen av förskolor och hur man agerar och prioriterar. Det är även samma punkter som varit bestående i analys-schemat som ligger till grund för resultatet.

6.1 Policyer som motverkar varandra

En övergripande syn som påvisas i båda kommunerna i resultatet påvisar att ett av de största problemen övergripande i det kommunala arbetet består av att de finns krav från olika håll som alla säger emot varandra. Mål om att alla barn ska ha närhet till förskola ställs mot miljömål kring frisk luft. Det påvisar bara det ännu mer som Stroh (2019) skriver i sin rapport kring luftföroreningar vid förskolor. Att problemen finns och att man kan dra en slutsats kring att dessa mål som kan hamna i kollision med varandra är en stark anledning till att de idag finns förskolor som ligger på platser med höga luftföroreningar. Det blir även fler som bor i städer som Rijnders et.al (2001) skriver, urbaniseringen har ökat och banat iväg, vilket i sin tur har gjort det svårare för storstäderna att följa de mål och policyer som finns. När många

människor bor på samma plats kommer det bli mer trafik och då mer luftföroreningar. För att även få närhet till förskolor för barnen så hamnar förskolorna på platser som inte är helt ämnade för det. Vilket i sin tur i längden skadar barnen mest.

6.2 Avsaknad av kompetens

Kring kompetensbristen har informanterna vittnat kring att den i stor del inte existerar. I kommunerna finns den kompetens som behövs på förvaltningarna för att kunna fullgöra ett gott jobb. Samtidigt vittnar man i den mindre kommunen om att kompetensen som behövs i arbetet ibland ligger på en annan förvaltning, vilket i detta fallet är miljöförvaltningen. Underlag efterfrågas, men där hierarkin för vad som prioriteras är gjord så att de underlag som krävs blir svagt. Vilket i sin tur i senare led kan utmynna i beslut som är ytterst tveksamma för barn i förskolor. Det leder i sin tur till sämre hälsa hos barnen. Det största problemet på denna punkt som informanten vittnar om är det faktum att kommunen arbetar i stuprör, alltså att varje förvaltning gör sitt arbete, men när man i en förvaltning behöver ta del av en annans förvaltnings kompetens så blir det svårare. Då varje förvaltning i första hand prioriterar sitt eget arbete så hamnar dessa uppgifter i kläm och kommunens arbete blir ineffektivt. Informanten vittnar om att mer samarbete förvaltningar emellan behövs för att alltid få det bästa underlaget. En lösning på detta är att gå ifrån

6.3 Resursbrist

Resursbristen som ibland finns skapas av ekonomiska incitament, i princip alltid handlar de om ekonomiska prioriteringar i de fall som undersökts. Det är som Jackson (1992) påpekar att ekonomisk vinst har länge gått före prioriteringar kring miljön på flera plan. Det finns en smärtlinje kring när miljön ska prioriteras före ekonomin och vice versa. Den har under åren även gått längre och längre. Idag så är man som Niedertscheider et. al (2018) diskuterar mer benägen att prioritera miljön gentemot ekonomisk vinst än det var för 20-30 år sedan. En av informanterna visade även på att det alltid finns förbättringar som hade kunnat finnas bland förskolornas levnadsmiljö. Alltså att om oändliga resurser hade varit möjliga så hade mycket mer gjorts även fast dagens arbete är på en bra nivå. Så hade så många fler kunnat anställas och arbeta för att få det bästa möjliga levnadsförhållandena kring förskolorna. De som sätter stopp för det, är ändå fortsatt som Jackson (1992) skriver att man vill inte göra större ekonomiska förluster för att gör åtgärder för miljön. Det leder i sin tur att de blir en balansgång mellan hur mycket som ska läggas för miljön samtidigt som man bibehåller det som krävs för en stabil ekonomisk situation och tillväxt för de som lever i kommunen.

Vidare så tas även det faktum upp att de i många delar i kommunal förvaltning saknas resurser, så prioriteringar behöver göras. I det egna arbetet för förvaltningarna så prioriteras luftföroreningar högt vid resursbrist. Det blir alltså inget större problem i det egna arbetet. Men där arbetet mellan när de olika förvaltningarna måste ta hjälp av varandra blir lidande. Det är som sagt tidigare en fråga om samarbete som måste bli starkare, eller att det krävs fler resurser så att de både kan utföra sitt eget arbete på rätt sätt, men även göra det arbete som övriga kommuner behöver få hjälp med i sitt arbete.

6.4 Aktörer utifrån

En stark skiljelinje mellan den mindre och större kommunen påvisas på denna punkt. Den större kommunen har flera aktörer som försöker påverka utifrån, samtidigt som den mindre inte har några problem med det alls enligt informanterna. *“Vänersborg är en relativt liten kommun, problemen uppstår troligtvis i större städer.”*- informant ett. Detta problemet i de svenska kommunerna uppkommer i grunden från det som Rijnders et.al (2001) skriver i sin text. Hur urbaniseringen som ökat skapar större incitament till att privata aktörer vill ha en inblandning i de större kommunerna, då urbanisering leder till att kommuner ökar i befolkningsantal samtidigt som intervjuerna pekar på att större kommuner har större problem med detta.

Vidare finns även nationella lagstiftningar som måste följas på olika sätt, dock är dessa utformade på så sätt att de inte krockar med luftföroreningsproblem kring förskolorna enligt informanterna. De måste följas i och med att det är riktlinjer uppifrån men inte på bekostnad av en bra levnadsmiljö kring förskolorna.

6.5 Avsaknad av ansvarsfördelning

Inom litteraturen vittnas det till exempel i Howes et. al (2017) om hur arbete inte blir utfört kring miljöproblem på olika sätt. I litteraturen visas att det har varit ett problem i flera delar av samhället där en optimal arbetsfördelning inte funnits i alla delar för att ett fullgott jobb skulle blivit utfört. Informanterna i kommunerna vittnar istället om motsatsen.

Ansvarsfördelningen är så stark att det är svårt att ens försöka ta ansvar och utföra ett arbete som en annan förvaltning har ansvaret över. *“Så speciella områden som det handlar om så att möjligheten att göra det är svårt...”*-Informant ett. Som visar på det faktum att inom den kommunala förvaltningen i Sverige så finns det en starkt rotad ansvarsfördelning, vilket i sin

tur inte förhåller sig till den tidigare litteraturen.

Vidare så finns det ett minimalt avvikande svar på frågan från Barn och utbildningsförvaltningen i Vänersborg, *“Idag finns det en förskola som är bullerutsatt, mycket luftföroreningar då också, dock väldigt populär förskola”*- Informant tre. Där man från barn och utbildningsförvaltningens sida är skeptisk till att förskolan finns i kommunen. Samtidigt är den populär som gör att den får finnas kvar idag. Miljöförvaltningen i kommunen som egentligen har ansvaret för att luftkvaliteten håller sig på rätt nivå kring förskolorna tillåter skolan, samtidigt som barn och utbildningsförvaltningen är de som är skeptiska. Vilket i sin tur kan ses som att ett ansvar tas som är utanför den egna förvaltningens område. Vilket egentligen inte går då linjerna för vilka förvaltningar som ska göra vad är så starka, vilket i sin tur gör att förskolan än ligger kvar idag, på grund av att barn och utbildningsförvaltningen inte har det mandatet som krävs för att stänga förskolan.

6.6 Övriga problem

Litteraturen diskuterar många aspekter vad som kan stå bakom problem som går att applicera på att miljöpolicyer inte efterföljs i kommuner gällande luftföroreningar vid förskolor. Tidsaspekten plockas fram av både en informant från den lilla och stora kommunen. finns ett politiskt beslut om att lokalen ska användas sen 2006. *“Om den hade startats idag så hade miljö och hälsa nog inte godkänt.”*- Informant tre. *“Problemen i kommunen va stora för 15 år sen då staden var utformad efter bilen i grund och botten. Prioriteten på luftföroreningar var inte den högsta...”*-informant fem. Vilket visar att prioriteringen tidigare har varit dåliga kring luftföroreningar men där kommunerna på senare år blivit mycket bättre på att prioritera luftföroreningar idag än hur man gjorde i beslut som togs för 20 år sedan. Jackson (1992) diskuterar just hur det såg ut för 30 år sedan på grunda av texten är från då, där det påvisar att prioriteringarna kring miljöproblem på den tiden nästan var obefintliga medans man idag, iallafall i den Svenska kommunala förvaltningen har ett mycket större fokus på miljö och mer specifikt i detta fallet, miljöföroreningar kring förskolor. Idag så menar informanterna på att en förbättring har uppkommit där prioriteten blivit mycket större genom åren som har gått på dessa problem.

Även ett problem med stuprörsarbete i den mindre kommunen uppdagas, på grund av att kommunen är så liten så finns inte all kompetens som behövs hos en förvaltning. Istället så krävs det att underlag behöver plockas från andra förvaltningar, men där allas förvaltningars

prioriterade arbete är sitt egna, alltså ett stuprörsarbete, istället för att man samarbetar kring de som behövs samarbeta kring. Detta tas upp med en informant på Vänersborgs kommun, *“De andra förvaltningarna inte har tid då de har egna saker att arbeta med... underlagen blir ibland inte de bästa”*-Informant tre. Där man visar på att det finns ett problem kring detta, den bästa lösningen hade varit att man på barn och utbildningsförvaltningen får resurser till att anställa en person som arbetar med detta, men där en så liten kommun varken har resurser eller tillräckligt med arbete för den personen att utföra. Då kommer den andra lösning till att arbeta mer tillsammans förvaltningarna emellan, där stuprörsarbetet inte prioriteras, utan att man istället jobbar tillsammans mer löpande, vilket är en vidare diskussion som kunnats ta fram i framtida studier.

7. Slutsats och diskussion

Avslutningsvis har studien fördjupat förståelsen över att det idag finns vissa problem kring luftföroreningar vid förskolor och att det kan bero på flera olika problem och avvägningar som uppstår i den kommunala förvaltningen.

Avvägningar görs på flera plan inom den kommunala förvaltningen, både utifrån miljöpolicyer och mål kring att det ska vara en frisk luft på förskolorna. Dessa policyer ska följas men informanterna vittnar om att andra avvägningar görs då det finns andra mål kring närhet till hemmet och att de ska finnas möjligheter att ta sig till förskolan för föräldrar och liknande. Där är alltså flera olika avvägningar som informanterna vittnar om i studien som utförts.

Problemen som finns kring kompetens och resurstillgång är låg i resultatet jämfört med tidigare studier. I allmänhet så finns den kompetens på plats som behövs i arbetet, förutom problemet som uppstår i den mindre kommunen där hjälp behöver tas från övriga förvaltningar i kommunen och även där man behöver ta del av kompetens utifrån. Informanterna menade även att det idag går att utföra ett fullgott arbete, men där det genom mer resurser alltid finns möjlighet till att utföra ett ännu bättre arbete för att ha så bra luftkvalite runt barnen på förskolor som möjligt.

Externa aktörer visar sig vara ett problem i den stora kommunen där de vill placera förskolor på platser som egentligen inte är menade för ändamålet. Det är privata företag som vill bygga skolor, men där det även visar på att den mindre kommunen inte har ett problem med detta.

Detta kan studeras vidare på genom att undersöka ifall större kommuner lättare får privata förskolor som etablerar sig i dem.

Arbetsfördelningen mellan förvaltningarna visar sig i intervjuerna fungerat på en bra nivå. Inte alls ett problem som tas upp i den större kommunen, där dock bara en intervju utfördes, vilket kan visa på ett resultat som är missvisande på denna frågan från den större kommunen. I den mindre kommunen behöver förvaltningarna i större utsträckning ta hjälp från varandra även fast i övrigt så finns en stark ansvarsfördelning i kommunen. Problemet som finns i detta är att förvaltningarna i första hand har stort fokus på sitt eget och har inte tiden att hjälpa de andra förvaltningarna.

Övergripande så finns problem kring luftföroreningar vid förskolor idag men där förbättring har visat över tid. Förskolor som byggs idag placeras på bättre platser än vad de gjort tidigare, som informant tre nämnde: *“En del förskolor har hamnar på olämpliga ställen utifrån att man inte hade kunskapen som krävdes förr”*, här hänvisas till det faktum att äldre beslut blev sämre för barnen miljömässigt, men där man menar att idag så finns mer kunskap som gör det lättare att ta rätt beslut när en förskola placeras.

Denna studie har visat på att det i dagens kommunala system finns olika prioriteringar som ställs mot varandra, särskilt gällande luftföroreningar. De problem som funnits tidigare i kommunerna och på deras förskolor speglas idag. Denna studie har bidragit med en applicering på fall i Svenska kommuner utifrån det som tidigare studerats på. Framtida studier hade kunnat gå vidare genom att undersöka hur arbetet kring luftföroreningar har sett ut över tid vid placering av förskolor. Det är en fråga som tas upp flera gånger av informanter och som hade varit intressant att göra en mer fördjupande studie på.

Referenser

Boverket. (2021, 14 juli). *Friyta för lek och utevistelse för förskolor och skolor*

Erlingsson, G. Ó., & Wänström, J. (2021). *Politik och förvaltning i svenska kommuner*. Studentlitteratur AB.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2015). Metodpraktikan. Femte upplagan. *Stockholm: Wolters Kluwer, 211, 147.*

Favarato, G., Anderson, H. R., Atkinson, R., Fuller, G., Mills, I., & Walton, H. (2014). Traffic-related pollution and asthma prevalence in children. Quantification of associations with nitrogen dioxide. *Air Quality, Atmosphere & Health, 7(4), 459-466.*

Howes, M., Wortley, L., Potts, R., Dedekorkut-Howes, A., Serrao-Neumann, S., Davidson, J., Smith, T & Nunn, P. (2017). Environmental sustainability: a case of policy implementation failure?. *Sustainability, 9(2), 165.*

Huang, H., & Ryan, J. P. (2014). The location of placement and juvenile delinquency: Do neighborhoods matter in child welfare?. *Children and Youth Services Review, 44, 33-45.*

Jackson, J. H. (1992). World trade rules and environmental policies: congruence or conflict. *Wash. & Lee L. Rev., 49, 1227.*

Kumar, P., Morawska, L., Birmili, W., Paasonen, P., Hu, M., Kulmala, M., ... & Britter, R. (2014). Ultrafine particles in cities. *Environment international, 66, 1-10.*

Landrigan, P. J. (2017). Air pollution and health. *The Lancet Public Health, 2(1), e4-e5.*

McGuire, C.; Perivier, H. *The Nonexistence of Sustainability in International Maritime Shipping: Issues for Consideration*. J. Sustain. Dev. 2011, 4, 72–78.

Niedertscheider, M., Haas, W., & Görg, C. (2018). Austrian climate policies and GHG-emissions since 1990: What is the role of climate policy integration?. *Environmental science & policy, 81, 10-17.*

Nilsson, D. *Vems ansvar är luften?*. Ramboll. 2022

Pope III, C. A., & Dockery, D. W. (2006). Health effects of fine particulate air pollution: lines that connect. *Journal of the air & waste management association, 56(6), 709-742.*

Rijnders, E., Janssen, N. A., Van Vliet, P. H., & Brunekreef, B. (2001). Personal and outdoor nitrogen dioxide concentrations in relation to degree of urbanization and traffic density. *Environmental health perspectives, 109(suppl 3), 411-4107.*

Stroh, E. (2019). *Luftkvalitén i barns utemiljö—en kunskapsinventering*.

Sveriges miljömål. (2022, 31 mars) *Frisk luft*

Wright, C.; Nyberg, D. *Creative self-destruction: Corporate responses to climate change as political myths*. *Environ. Politics* 2014, 23, 205–223.

Appendix

	Kommun	Förvaltning	Titel
Intervjuperson 1	Vänersborg	Miljöförvaltningen	Hälsoskyddsinspektör
Intervjuperson 2	Vänersborg	Miljöförvaltningen	Hälsoskyddsinspektör
Intervjuperson 3	Vänersborg	Barn och utbildningsförvaltningen	Utredare
Intervjuperson 4	Vänersborg	Byggnadsförvaltningen	Förvaltare
Intervjuperson 5	Helsingborg	Miljöförvaltningen	Miljöstrategichef

Intervjuguide

Titel:

Erfarenhet på området:

Förvaltning och kommun:

Fråga 1: Vad är ditt huvudansvarsområde i kommunen?

- Vad har ni för ansvar gällande byggandet av förskolor?

Fråga 2: Vad prioriteras i arbetet kring luftföroreningar?

Fråga 3: Vilka faktorer påverkar vid placeringen av en förskola i kommunen?

- Finns det incitament från flera olika åtagandet som motsäger varandra i beslut som tagits?
- Finns det fall där ni har saknat resurser för att undersöka mängden luftföroreningar inför byggandet av förskolorna?
- Har man från er sida tagit hänsyn till miljö kvalitetsnormerna och miljömålen gällande frisk luft?
- Finns det aktörer utifrån/uppifrån som trycker på gällande placeringarna av förskolor?

Fråga 4: Är det så att ni har fått tagit ansvar för frågor inom placeringen av förskolor som egentligen ligger utanför ert ansvarsområde?

- Kan tveksamma beslut ha tagits utifrån att ni har saknat kompetens i denna frågan?
- Saknas det resurser för att ta hänsyn till alla olika infallsvinklar i frågan?
- Hade bättre beslut kunnats ta ifall fler arbetade med att upprätthålla miljömålen gällande frisk luft? (Genom att till exempel fler mätningar av luftföroreningar hade gjorts i kommunen)

Avslutande fråga för de med faktiskt ansvar för luftföroreningar:

Fråga 5: Hur anser du att ni i allmänhet prioriterar luftföroreningar vid beslut i kommunen?